

ספר 1
מיצג מיטמך

חשודים המרכיבים בפרשת ההברחה של אירס"ו — ישעיהו ("שייקה") ירקוני. מישהו אחר בישראל. ירקוני הוא המעוניין העיקרי בנצחון עמוס, שהוא גם נצחוני שלו. אם ירקוני העדיף לשחק, הרי ששייקה זו היתה רבת משמעות.

★ ★ ★

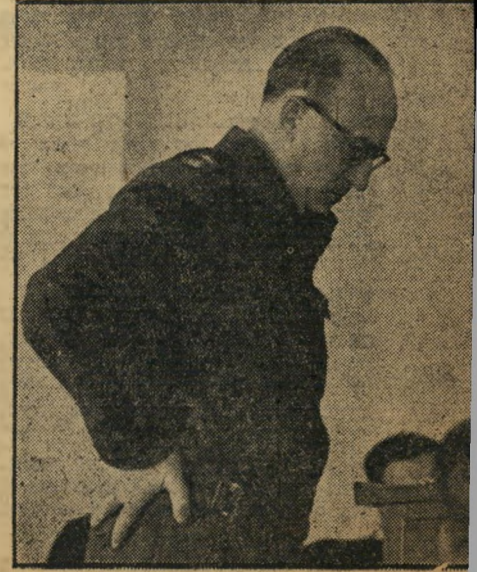
תזכיר לחופים וגבולות

עסקיו של שייקה לא פרחו ושיגשוגו בן לילה. בנו של סוחר הטקסטיל המפורסם מתלאביב, שהגותו היתה בשעתו אחת החנויות בהן אפשר היה להשיג חולצות כחולות להניכי תנועות הנוער החלוצי, יות, לא נולד סוחר. קדמו לתקופת המסחר שלו שנות נעורים סוערות, אותן בילה בבית החינוך בתלאביב, בבית הספר כדורי ליד התבור, בפלמ"ח, בעליה ב' ובמלחמת השחרור. את השכלתו המסחרית רכש לאט אט כי בהתמדה ועצמאותו הכלכלית התבססה בד בבד עם התבססותה הכלכלית של המדינה.

ההשתרבותו הראשונה של שייקה בתוך תיקי המשטרה נרשמה בינואר 1951. היה זה בתזכירה של המחלקה הכלכלית במטה הארצי אל משטרת החופים והגבולות ב"חופה: ישעיהו שייקה ירקוני חשוד בהברחתו. נא לערוך אצלו חיפוש יסודי. החיפושים בכליו של שייקה העלו חרט ובמרוצת הזמן בוטלו לגמרי, אין לדעת היום מדוע נחשד שייקה בהברחתו באותה תקופה. יתכן שחשד זה התבסס על עיסקת הברלבן, שהוכנס בשנת 1949 למחסני הסוכנות לפי הוראתו של אבינו, מי שהיה סגנו של דוד בהר"ל, גזבר הסוכנות. הברלבן הובא מחוץ לארץ על-ידי ירקוני, שהיה חייב סכום כסף גדול לסוכנות.

מאחר שהברד נרשם כייבוא של הסוכנות לא שילמו עליו מכס ומס מותרות. כעבור זמן מה הורה אבינו למסור לירקוני חלק מהברד שהוכנס למחסני הסוכנות ואשר, לפי ההסכם שנעשה בין השניים, היה ירקוני חופשי למכרו בשוק, מבלי שישלמו עליו המסים לאוצר.

אולם כאן נתגלתה תקלה רצינית: המח' סנאי היה ישר. הוא סירב לשחרר את

ספר 4
נבון

הסחורה, אבינון סוטר לאחר מכן מתפקידו ושמו של שייקה ירקוני הוכנס לרשימה המיוחדת של משטרת חופים וגבולות.

★ ★ ★

מה זה אירס"ו?

לשייקה, שהמשיך לברות את ערבו בחברת אנשיאמנות בכסית ועם אנשי המשטרה במועדוני לילה, גודע על עיסקה כלכלית חדשה שהתבשלה במשרדי הסוכנות.

המדובר היה בכספים שהוחזקו בחשבונות חסומים בבנקים מערב-גרמניים, על שמות של קהילות יהודיות מושמדות ויהודים גר-צחים. ממשלת גרמניה המערבית, שלא חתמה עדיין על הסכם השילומים, הסכימה להעמיד כספים אלה לרשות לסוכנות היהודי דית כנציגותו של העם היהודי. התנאי ל-שחרר הכספים היה אחד: בכסף תשתמש הסוכנות לקניית סחורות גרמניות.

הממונה על ביצוע העיסקה היה גובר הסוכנות, דוד בהר"ל, ששוחרר כעבור שנים אחדות מתפקידו. בהר"ל פנה לאינוו ה-מלונאים בישראל, הציע לו להשתמש בכסף לקניית כלי מלון, חרסיה וטקסטיל בגרמניה. המלונאים עטו על ההצעה, מיהרו למשרדי הסוכנות על מנת לחתום על ההסכם. בהר"ל דרש 60 אלף ל"י מראש. כש-המלונאים הסבירו לו כי הדבר בלתי אפשרי

בהסכם אירס"ו נאמר במפורש כי גרמניה המערבית מכירה רק בסוכנות כצד בהסכם. משום כך היו כל הקניות נעשות באמצעות משרדי הסוכנות בגרמניה. בחקירה המש-טרית העיד מנהל המשרד הגרמני של הסוכנות כי לא היה בודק את החשבונות של פ. והמלונאים, משום שהיה סבור כי הם מעונינים במחיר זול.

חלקה השני של העיסקה בוצע בישראל. הסחורה הגיעה לגמל חיפה, שם הורתה הרשות המוסמכת של משרד המסחר וה-תעשייה למכס לעכב את משלוחי אירס"ו, בגלל אי מלוי סעיפי רשיון היבוא. אולם הסחורה שוחררה בכל זאת, בעזרת פקידים שגוציאו תעודות שיהרור בלי שתהיה להם כל סמכות לכך.

את הסחורה צריכים היו לקבל המלונאים. אולם התברר כי חלק גדול ממנה מורכב מכלי בית במקום כלי מלון, ולא נותר ל-מלונאים אלא להרשות לירקוני למכור את הסחורה בשוק החופשי. באותה תקופה של פיקוח על המחירים נקבע המחיר על-ידי משרד המסחר והתעשייה. כבסיס לקביעת מחיר זה נלקחו החשבונות המזויפים שכללו את האחוזים הנוספים ודמי ההובלה. כש-נפתחו השבוע תיקי אירס"ו בבית המשפט, התברר כי מחיר ההובלה היה כלול כבר במחיר הגרמני. אולם כמה מהמלונאים התלוננו על ה-

ספר 3
אינו זוכר

עיסקה במשטרה והסתדרות בעלי בתי ה-מלון הקימה ועדת חקירה משלה. שני קציני משטרה יצאו לגרמניה, בלויט מומחה לעיס-קות יבוא ויצוא, פנחס זיידמן. הם חזרו משם כשהם טעונים חומר הרשעה נגד יר-קוני. העדות שנבנו בארץ ובגרמניה הו-כוחו:

- ירקוני חשוד ביוף חשבונות בתי החרושת הגרמניים.
- ירקוני חשוד בקנוניה עם בעלי בתי החרושת הגרמניים.
- ירקוני חשוד בקשירת קשר להוצאת סחורות מהמכס בישראל.

כל זה לא היה מספיק למשטרה. אפילו הפעולה הראשונה ביותר לא נעשתה: ירקוני לא נקרא לחקירה. עדותו על כל פנים, אינה נמצאת בתיק אירס"ו. הערכה זהירה מוכה את חשבונו של ירקוני ברווח נקי של יותר ממאה אלף ל"י, תמורת טרחתו בעיסקת אירס"ו.

★ ★ ★

ירקוני מממן את ירקוני

חקירה המשטרית שנפתחה ב-1951 פרשת אירס"ו לא הבהילה את שייקה. באחד המסמכים שנתגלו בימים האחרונים נאמר כי שייקה הופיע באחד הערבים כדי לתת הקצין ל"י, ביקש ממנו לאשר או להכי-חיש כי הוא ממש נושא לחקירת המשטרה. ל"י הפנה אותו לזוהר, מפקדו.

אם אמנם ביקר שייקה אצל זוהר, יכול היה להיחדע באותה הזדמנות גם על חקירה אחרת, בה השתרבב שמו. היתה זו ה-חקירה בעיסקת החרסיה היפנית.

הכל התחיל כשהסירמה היפנית קנאי קורסו-קי רצתה לפתח את יחסי המסחר בינה לבין ישראל. יהודי בשם טאובר החל להציף את

ספר 2
מצטק

השוק הישראלי בחרסיה יפנית, שסגעה בעסקי החרסיה הגרמנית של שייקה ירקוני. אולם ען מהרה חדלו משלוחי החרסיה ה-יפנית להגיע ארצה, פינו את מקומם למש-לוחי מכונות תפירה, שמספר רשיון היבוא הישראלי על ארגוניהם דמה להפליא למספר רשיון היבוא של חרסית קנאי קורסו-קי.

משרד המסחר והתעשייה פתח בחקירה. טאובר סיפר הכל. הוא הסביר כי הוא ר-שייקה ירקוני משמשים נאמניו של סוחר בריטי בשם סירל ליאונרד קרטיס, הרוצה להשיק את הונו בישראל והמביא לשם כך את החרסיה ואחר כך את מכונות התפירה, במסגרת היבוא ללא תשלום.

לחקירה צורף היועץ הכלכלי של השגריר רוט בלונדון, שנתבקש לראיין את קרטיס. הסוחר הלונדוני הסביר כי גם הוא איננו יותר מאשר נאמנו של סוחר אמריקאי ה-רוצה בעילום שם. הוא הוסיף פרט מענין לתעלומה: האיש שברשותו הבלעדית ניתנה הזכות לשחרר את הסחורה בישראל היה שייקה ירקוני.

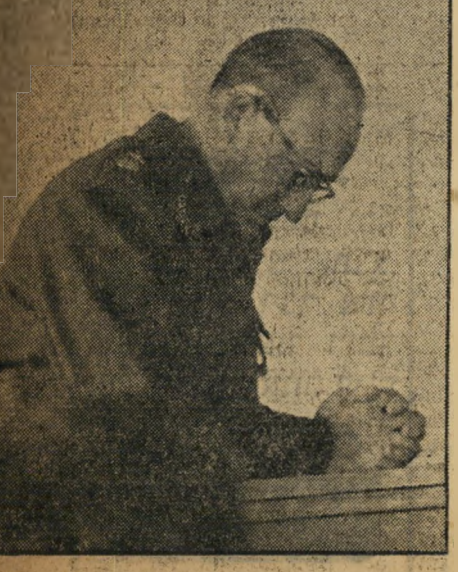
לחקירי משרד המסחר והתעשייה לא היתה התעלומה שתומה כלל ועיקר. קל היה להם לשער כי סוחר בשם ירקוני רוצה להעביר הון מארצות הברית לישראל ועושה זאת באמצעות סוחר בשם קרטיס שנאמנו ב-ישראל הוא הסוחר ירקוני.

החומר הועבר למשטרת ישראל ושם הוא נשאר גנוז עד עצם היום הזה.

★ ★ ★

שייקה נשאר בסדר

מסמכים הפוריים שגשלו אחד אחרי השני מתוך תיקי המשטרה העידו כאלף עדים על החומר הרב שהצטבר כנגד חברו הטוב של סגן המפקח הכללי. אולם למפקח הכללי לא אמרו מסמכים אלה מא-מה. הוא גם סירב לחזור בו מהכרזותיו בתחילת עדותו: "שייקה רק השתרבב ל-תיק", שייקה בסדר. הוא איננו חשוד. אך התחמקותו של יחזקאל סהר לא יכלה לשנות את העובדה היסודית הפשוטה: טע-נות השורה ששייקה היה חשוד בביצוע עבירות מסיימות הוכחו בנכונות בהחלט.

ספר 5
נדם